

Najvyšší súd

7 Cdo 136/2011

Slovenskej republiky

U z n e s e n i e

*Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Mgr. J. G.**, bytom v P., proti žalovanému **P., J. IČO X.**, zastúpenému JUDr. **I. J.**, advokátom v P., o zaplatenie 2323,57 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 20 C 193/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. marca 2010 sp. zn. 3 Co 193/2009, takto*

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. marca 2010 sp. zn. 3 Co 193/2009 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 8. septembra 2009 č. k. 20 C 193/2008- 73 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi 2323,57 eur so 6% ročným úrokom z omeškania od 1.9.2005 do zaplatenia a nahradiť jej trovy konania 628,66 eur, ktoré je povinný zaplatiť advokátovi žalobkyne v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzal zo skutočnosti, že nárok žalobkyne je dôvodný, pričom si osvojil jej tvrdenia a skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo. Poukázal najmä na to, že žalovaný vydal právnomu predchodcovi žalobkyne, J.G., registračný list č. 38 zapísaný v registri členov a oprávnených osôb z 20.1.1993 (za účinnosti zákona č. 565/1992 Zb. o predĺžení lehoty na preukazovanie vlastníctva na účely úpravy majetkových vzťahov a vyporiadanie majetkových nárokov v poľnohospodárskych družstvách) na výmeru 12,7 ha s uvedením výšky majetkového podielu v poľnohospodárskom družstve

v Jarovniciach v sume 238.704 Kčs s tým, že tento osvedčil svoje vlastníctvo k nehnuteľnostiam (§ 1 ods. 2 a 3 zákona č. 565/1992 Zb.). Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalobkyňa osvedčením o dedičstve sp. zn. 26 D 1242/2005 dňa 30.5.2005 nadobudla majetkový podiel v poľnohospodárskom družstve v sume 238.704 Kčs. Žalovaný - nevediac, že otec žalobkyne zomrel - vyzval ho dňa 9.3.2005 (podľa zákona č. 42/1992 Zb. za účinnosti zákona 264/1995 Zb. a č. 3/2005 Z. z.) ako oprávnenú osobu, ktorej neboli za vypočítané majetkové podiely z transformácie vydané družstevné podielové listy /„, ďalej DPL“/, aby podľa § 33c oznámil číslo majiteľského účtu v Centrálnom depozitári cenných papierov do 20.4.2005. Žalobkyňa oznámila úmrtie otca a začala komunikovať so žalovaným, ktorý ju považoval za oprávnenú osobu. Písomne, dňa 23.5.2005 požiadala žalovaného o vydanie DPL na jej meno, s tým, že osobné údaje potrebné na označenie účtu majiteľa mu oznámi až po skončení dedičského konania. Dňa 8.2.2006 jej žalovaný oznámil, že majetkový podiel je len za pôdu 3,7242 ha, ktorá bola zdokladovaná a jeho výška sa odvíja len od tejto pôdy. Žalobkyňa listom z 31.5.2005 oznámila žalovanému číslo účtu, ako aj to, že právo na vydanie DPL jej zaniklo (§ 33c ods. 1 a § 33c ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb.), avšak nezaniklo jej právo na zaplatenie pohľadávky (§ 33d ods. 1) predstavujúcej majetkový podiel vypočítaný podľa § 9 ods. 7 citovaného zákona. Výšku podielu odvíjala od toho, že ak za 12,7 ha jej malo byť vyplatených 238.704 Kčs, potom za 3,7242 ha je malo byť vyplatených 70.000 Sk (2.323,57 €). Žalovaný nepreukázal tvrdenie, že právny predchodca žalobkyne neosvedčil svoje vlastníctvo k nehnuteľnostiam, nakoľko mu bol vydaný registračný list, naopak sám uznal, že má preukázanú výmeru pôdy 3,7242 ha (oznámením z 8.2.2006) O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací na odvolanie žalovaného rozsudkom zo 17. marca 2010 sp. zn. 3 Co 193/2009 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny (§ 219 O. s. p.) potvrdil; žalobkyňu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Konštatoval správnosť zistenia skutkového stavu veci ako aj jej právneho posúdenia. Právny predchodca žalobkyne ako oprávnená osoba podľa § 14 písm. b) zákona č. 42/1992 Zb. (akceptovaný žalovaným registračným listom č. 38, kde mu za 12,7 ha vnesenej pôdy vyčíslil majetkový podiel vo výške 238.704 Kčs) sa nestal účastníkom

právnickej osoby a nebol podnikateľom v zmysle § 13 ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb. v znení zákona č. 264/1995 Zb., preto mohol nakladať s majetkovým podielom podľa § 13 ods. 3 a mohol mu byť vydaný majetkový podiel v plnej výške po 7 rokoch od schválenia transformačného projektu, t.j. od 5.12.1992. Žalovaný si mal splniť povinnosť - za majetkový podiel vydať mu DPL podľa § 17b ods. 2 citovaného zákona v znení novely č. 264/1995 Z. z. do 30.6.1996, čo však neurobil. Z listov žalovaného vyplýva, že uznáva nárok žalobkyne a (pôvodne) aj jeho výšku; túto začal žalovaný spochybňovať až po začatí súdneho konania. Z korešpondencie vyplynul kladný postoj žalovaného, keď žalovaný v nej konštatuje, že žalobkyni vydá DPL po oznámení účtu vo výške majetkového podielu odvíjajúcej sa od zdokladovanej pôdy za 3,7242 ha. Aj odvolací súd mal preto základ nároku nepochybne preukázaný. Poukázal na § 33c ods. 1 zákona č. 42/1992 Zb. podľa ktorého, ak družstvo nevydalo DPL oprávnenej osobe podľa § 17a ods. 1 a 17b ods. 2, je povinné ich vydať do 31.5.2005. V predmetnej veci si družstvo túto povinnosť nespĺnilo. Zdôraznil, že novela zákona č. 42/1992 Zb. vykonaná zákonom č. 3/2005 Z. z. vo svojom ustanovení § 33d ods. 1 priznala osobitné oprávnenie oprávneným osobám, ktoré si u poľnohospodárskeho družstva uplatnili svoje nároky na vydanie majetkového podielu do 29. 2. 1996; spočívalo v tom, že majetkové podiely vypočítané podľa § 9 ods. 7 sa 1. 6. 2005 stávajú pohľadávkou oprávnenej osoby, ktorú je družstvo povinné uspokojiť do 31. 8. 2005. Predmetná novela zákona teda neustanovovala zánik práva oprávnenej osoby na majetkový podiel ako následok nepredloženia potrebných údajov v lehote (§ 33c ods. 1 a 2), ale naopak v ustanovení § 33d ods. 1 pretransformovala povinnosť povinného na povinnosť uspokojenia pohľadávky oprávneného. Tým, že žalovaný pohľadávku oprávnenej do 31. 8. 2005 neuhradil, dňom 1. 9. 2005 sa dostal do omeškania s plnením peňažného dlhu, z ktorého dôvodu žalobkyni vznikol aj nárok na úrok z omeškania (§ 517 ods. 1, ods. 2 Obč. zák.). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s ustanovením § 224 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie z dôvodov , že ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania (237 písm. b/ O. s. p.), že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,(§ 237 písm. f/) a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom

posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p). Namietal, že žalobkyňa na podanie žaloby nebola aktívne legitimovaná, keď nebola zaregistrovaná v registri členov a oprávnených osôb družstva, nepreukázala sa majetkom užívaným družstvom tak, ako to predpisuje zákon a v zákonom stanovenej lehote. Na základe osvedčenia o dedičstve z 30.5.2005 č. k. 26 D 1242/2005 D not 223/2005 zdedila len majetkový podiel, pričom zákon č. 42/1992 Zb. nedefinuje, aké práva sú s ním spojené a ako s ním môže byť nakladané. Toto osvedčenie považoval za nepreskúmateľné a nezrozumiteľné; jeho hodnota mala byť určená znaleckým posudkom alebo prepočtom podľa § 17 zákona č. 42/1992 Zb. Navyše, družstvo po 31. máji 2005 už nemalo zo zákona povinnosť vydať podielnícke listy a preto žalobkyni nemohla vzniknúť pohľadávka voči nemu. Žalovaný preto považoval rozsudky súdov nižšieho stupňa za nepreskúmateľné, odporujúce zákonu a trval na tom, že postupom súdov mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p Navrhol preto, aby najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadal priznať aj náhradu trov konania.

Žalobkyňa navrhla dovolanie zamietnuť, lebo považovala rozhodnutia súdov nižšieho stupňa za vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací dovolanie žalovaného uznesením zo 14. decembra 2010 sp. zn. 7 Cdo 5/2010 odmietol z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému tento opravný prostriedok nie je prípustný; žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. Po preskúmaní veci (z hľadiska prípustnosti dovolania) nezistil, že v konaní došlo k vadám vytykáaným dovolateľom. Totiž pri vade konania v zmysle § 237 písm. b/ O. s. p. si žalovaný zamenil spôsobilosť byť účastníkom konania s vecnou legitimáciou a vadu, ktorú vytykal ako odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/) bližšie nekonkretizoval. Nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia (pre prípadný nedostatok jeho odôvodnenia) najvyšší súd považoval za inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (v zmysle rozhodnutia uverejneného pod R 111/1998), ale ktorá nie je súčasne spôsobilá založiť aj

prípustnosť dovolania, lebo nejde o vadu uvedenú v ustanovení § 237 O. s. p. Rovnako vychádzal aj z názoru, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania nezakladá.

Ústavný súd Slovenskej republiky na sťažnosť žalovaného nálezom z 27. júla 2011, III. ÚS 198/2011 rozhodol, že základné právo žalovaného na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 5/2010 zo 14. decembra 2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 193/2009 zo 17. marca 2010 porušené boli. Uznesenie dovolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovanému finančné zadosťučinenie nepriznal a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky uložil povinnosť uhradiť žalovanému trovy konania 77,99 € na účet jeho právneho zástupcu, do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

Ústavný súd po preskúmaní rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutí všeobecných súdov konštatoval, že námietky sťažovateľa považuje za plne opodstatnené. Ústavný súd sa stotožnil s názorom sťažovateľa v tom, že všeobecné súdy priznali žalobkyni majetkový podiel, ktorý nebol riadne vypočítaný (§ 17 citovaného zákona a na základe znaleckého posudku) naskúmal kritériá na stanovenie jeho výšky (§ 7 ods. 2, ods. 3 citovaného zákona). Poukázal na to, že žalobkyňa v zákonom ustanovenej lehote nepreukázala dostatok pôdy, odpracovaných rokov (str. 11) a ostatného majetku na hodnotu uplatňovaného nároku, „hoci zákon jednoznačne ustanovuje, že ak vypočítaný majetkový podiel sa stane pohľadávkou, družstvo upraví jej hodnotu podľa následnej zmeny hodnoty jeho čistého imania podľa transformačného projektu a pri jej vysporiadaní vychádza zo štruktúry svojho hmotného a finančného majetku. Súd nemôže zaviazať na peňažné plnenie z majetkového podielu, ak zákon stanovuje, že majetkový podiel je hodnota v štruktúre majetku družstva. Je preukázané, že žalobkyňa nezdedila družstevný podielový list, ktorý by presne definoval hodnotu, ale zdedila majetkový podiel a výpočet podielu v štruktúre majetku nebol nikým prepočítaný v súdnom konaní, a teda aj prikázanie toto nároku konajúcimi súdmi je nezákonné a nepreskúmateľné.“ Vytkol súdom, že sa

nevysporiadali s pochybnosťami, že v čase vydania registračného listu právny predchodca žalobkyne (J. G.) osvedčil, resp. neosvedčil svoje vlastníctvo k nehnuteľnostiam. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR považoval za arbitrárne a ústavne neakceptovateľné, porušujúce základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces. Najvyšší súd sa nemal zaoberať len procesnou stránkou veci, ale mal posúdiť aj namietané právne posúdenie, keď súdy nesprávne aplikovali zákon č. 42/1992 Zb, ako aj ďalšie zákony, ktoré ho novelizovali. Poukázal na vysvetlenie sťažovateľa a jeho postup o možnosti použitia ustanovenia § 33d ods. 1 citovaného zákona a uzavrel, že Najvyšší súd SR nevykonal „ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, čím sú uvedené rozsudky zmätočné, čo je v rozpore s článkom č. 46 ods. 1 Ústavy a článku 6 ods. 1 Dohovoru. Ústavný súd (tejto súvislosti) poukázal na svoju judikatúru (IV. ÚS 77/02, I ÚS 243/07) a nestotožnil sa s názorom Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Zdôraznil, že ani judikatúra najvyššieho súdu v tejto otázke nie je jednotná a sám sa priklonil k tomu názoru, ktorý je prezentovaný v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 254/2008 zo 4. júla 2008, 4 Cdo 171/2005 z 27. apríla 2006 a 4 Cdo 25/2007 z 30. septembra 2008, v zmysle ktorých nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho rozhodnutia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Uviedol, že povinnosť súdu rozhodnutie náležite (v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p.) odôvodniť je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Na základe vyššie uvedeného Ústavný súd SR dospel k záveru, že krajský súd odňal sťažovateľovi možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) a vec nesprávne právne posúdil. Ide o vadu

konania, ku ktorej dovolací súd musí vždy prihliadnuť (§ 242 ods. 1 O. s. p.) a pre ktorú musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 1 písm. c/ O. s. p. najvyšší súd mal vec právne posúdiť. Z hľadiska vecného posúdenia, Ústavný súd poukázal na svoje rozhodnutie sp. zn. PL. ÚS 6/1996 zo 16. júna 1997 (str. 14 rozhodnutia). Nariadil, aby najvyšší súd vychádzal z dôvodovej správy zákona č. 42/1992 Zb. a neskôr aj z jeho noviel (napr. zákona č. 264/1995 Z. z.) a potom vec právne posúdil, aby urobil ústavne súladný výklad týchto právnych predpisov a zrozumiteľne sa vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa, reagujúc najmä na nepresvedčivé odôvodnenie a tým aj na nepreskúmateľnosť rozhodnutia krajského súdu (strana 15 rozhodnutia).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom a súc viazaný nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2011, sp. zn. III. ÚS 198/2011 dospel k záveru, že dovolanie v predmetnej veci je prípustné tiež aj dôvodné.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (viď § 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý potvrdzujúci odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalovanej nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký jeho potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. procesne prípustné.

Dovolanie žalovanej však môže byť procesne prípustné (i dôvodné), len ak by konanie, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľ namietal, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. b/ a f/ O. s. p.

Podmienka prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. b/ O. s. p., že v konaní vystupoval ako účastník ten, kto nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, dovolací súd nezistil. Tu možno len konštatovať, že dovolateľ si zamenil pojem spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19 O. s. p.) a aktívnou legitimáciou žalobkyne v spore (či jej právo patrí alebo nie).

*Pokiaľ však ide o ďalšiu dovolateľom vytýkanú vadu, že súd mu svojim postupom odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.), Najvyšší súd Slovenskej republiky je v tomto smere viazaný nálezom Ústavného súdu (vyššie uvedeným) a dospel k záveru, že v predmetnej veci postupom súdov bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. Totiž, (ako je zrejmé z odôvodnenia) ústavný súd vychádza z názoru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a (na rozdiel od Najvyššieho súdu SR) zaujal stanovisko, že **nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho rozhodnutia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p.**, pričom poukázal na prax a judikatúru najvyššieho súdu v tomto smere, ktorá doteraz nebola jednotná. Vyslovený názor vyargumentoval predovšetkým povinnosťou súdu rozhodnutie náležite (v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p.) odôvodniť, čo je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.*

So zreteľom na to, že v predmetnej veci došlo k vade konania, ktorá spočívala v nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorá mala za následok odňatie možnosti konať pred súdom (účastníkovi konania) Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. (§ 243b ods. 4 O. s. p.) Týmto rozhodnutím sa najvyšší súd súčasne odklonil od doterajšej praxe vychádzajúcej najmä z rozhodnutia (R 111/1998 uverejneného v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky – vid' zošit 6 – 7). Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súčasne zabránila najvyššiemu súdu zaoberať sa s predmetnou vecou z hľadiska jej právneho posúdenia (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

V ďalšom konaní však bude treba zohľadniť najmä to, že podľa názoru ústavného súdu súd prvého stupňa a odvolací súd nesprávne aplikovali zákon č. 42/1992 Zb. a ďalšie zákony, ktoré ho novelizovali. Zdôraznil, že každý má právo, aby sa v jeho

veci vykonal ústavne súladný výklad právnej normy (IV. ÚS 77/02) a že rozhodnutie všeobecného súdu musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver (I. ÚS 243/07). Obidvom súdom nižšieho stupňa vytkol, že vo svojich rozhodnutiach uviedli, že aj napriek oneskorenému predloženiu údajov potrebných na označenie účtu majiteľa cenných papierov a vydanie DPL, nevyplatený majetkový podiel sa stal pohľadávkou žalovanej voči družstvu.

V tejto súvislosti treba uviesť, že zákon č. 42/1992 Zb. ukladal družstvám, aby určili majetkové podiely oprávnených v zmysle § 17 tohto zákona, oboznámili s nimi oprávnené osoby (§ 9 ods. 7) a aby oprávneným osobám, ktoré sa nestanú účastníkom právnickej osoby podľa transformačného projektu, majetkové podiely vydali v lehotách a za podmienok stanovených v zákone (§ 13 ods. 2 a 3). Od 1. januára 1996 (t.j. od účinnosti novely danej zákonom č. 264/1995 Z. z.) malo dôjsť k transformácii majetkových podielov na podielnicke listy (§ 17a a 17b). Od uvedeného dňa predpokladá inkorporáciu práv spojených s majetkovou účasťou na podnikaní aj nečlenov družstva, vyplývajúcich z majetkového podielu do podielnických listov družstiev (osobitného druhu cenného papiera). Zavedením podielnických listov zákon určil formu a spôsob kapitalizácie majetkových podielov oprávnených osôb, ktorým sa ešte nevydali majetkové podiely. Jedným zo základných cieľov transformačného zákona (č. 42/1992 Zb.) bolo upraviť majetkové vzťahy a nároky v družstvách. Majetok družstva bol rozdelený medzi oprávnené osoby (členov, vlastníkov pôdy a iného majetku, občanov – reštituentov), ktorým podiel na majetku stanovil zákon o pôde (podľa vopred stanoveného kľúča) ; išlo len o fyzické osoby. Táto právna úprava im umožnila, aby svoj majetkový podiel vložili do družstva a zároveň sa stali jeho členmi alebo aby ho ponechali v družstve bez členstva. Zákon zároveň stanovil, že po 7 rokoch od schválenia transformačného projektu vznikne nárok na vyplatenie majetkového podielu ich všetkým vlastníkom, ktorí o to požiadajú. Novelou zákon č. 264/1995 Z. z. sa zákonodarca snažil predísť možnému kolapsu družstiev, špecifikoval práva vlastníkov pôdy a iného majetku (nečlenov družstva), ktorým sa vydanie veci alebo peňažných náhrad javilo nereálne (ako to vyplýva z jej dôvodovej správy). Podľa novely malo družstvo povinnosť do 30.6.1996 (§ 17b ods. 2) vydať nečlenom - vlastníkom majetkových (tzv. transformačných) podielov DPL

v celkovej hodnote zodpovedajúcej ich majetkovým podielom (za predpokladu ak o to požiadali, čo vyplýva z vyššie uvedeného). Táto novela zákona nahradila právo na majetkový podiel a s ním spojený nárok na jeho vydanie, majetkovým právom k podielnickemu listu ako cennému papieru, ktoré má úplne iný obsah ako právo na majetkový podiel. Zároveň sa výrazne zmenili právne pomery medzi transformovanou právnickou osobou a oprávnenou osobou v jej neprospech, bez jej súhlasu. Je preto potrebné vychádzať z dôvodovej správy zákona č. 42/1992 Zb. a jeho noviel. Tento zákon na začiatku nedefinoval majetkové podiely ako pohľadávku oprávnených osôb voči transformovanému družstvu a jeho zámerom bolo najmä nepriznať oprávneným osobám nárok na zaplatenie finančnej náhrady. Do 31.5.2005 mal žalovaný povinnosť vydať DPL za predpokladu, že oprávnená osoba predloží požadované údaje (§ 33d ods. 1, § 33c ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb.). Keďže žalovaný neporušil svoju povinnosť, je potrebné urobiť ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, kde napriek citovaným ustanoveniam zákona súdy nižšieho súdu dospeli k záveru, že majetkový podiel žalobkyne sa stal pohľadávkou voči žalovanému. Tieto argumenty musí podporiť príslušný záver, inak by nedošlo k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany.

So zreteľom na uvedené, v ďalšom konaní úlohou odvolacieho súdu bude riadne sa zaoberať všetkými námietkami sťažovateľa, a to najmä z hľadiska výpočtu majetkového podielu, (§ 17 citovaného zákona a na základe znaleckého posudku) a to po predchádzajúcom skúmaní kritérií na stanovenie jeho výšky (§ 7 ods. 2, ods. 3 citovaného zákona). Bude treba zistiť, či žalobkyňa v zákonom ustanovenej lehote preukázala dostatok pôdy, odpracovaných rokov (str. 11 nálezu) a ostatného majetku na hodnotu uplatňovaného nároku. Ďalej bude treba vysporiadať sa s pochybnosťami v otázke, či v čase vydania registračného listu právny predchodca žalobkyne (J. G.) osvedčil, svoje vlastníctvo k nehnuteľnostiam, ako aj preskúmať vysvetlenie sťažovateľa čo do jeho možnosti použitia ustanovenia § 33d ods. 1 citovaného zákona. Vzhľadom na skutočnosť, že Ústavný súd SR sa v celom rozsahu stotožnil s námietkami sťažovateľa, aj odvolací súd sa bude musieť vypořadať so všetkými týmito námietkami a vo veci znova rozhodnúť, pričom svoje rozhodnutie odôvodní v súlade so zákonnou požiadavkou vyplývajúcou z ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p. v nadväznosti na všetky

nedostatky vytykané v Náleze Ústavného z 27. júla 2011, sp. zn . III. ÚS 198/2011 , ako aj na všetky právne názory vyslovené v tomto rozhodnutí.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : *Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.*

V Bratislave 27. októbra 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v. r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta

